

beszállásolásokor sietve kijelentették, miszerint a katonaságot nem ők kérték, hogy ők el nem fogadják, nehogy azok távozása után a nép rajtuk töltsé bosszuját.

Mogyorós községből a gróf Forgách László tisztjének egy parasztküldöttség tudomására adta, hogy a gróf 2000 holdas mogyorósi tagját maguk közt már fel is osztották s hogy a felosztás után a grófnak még mindig 48 kat. hold jutott és maradt és tudomására adták, hogy ennél a 48 hold földnél többhöz igényt többé nem tarthat a gróf.

Bezédéről többtagu küldöttség ment az alispánhoz, hogy a jegyzőt csapja el és a képviselő-testületet oszlassa föl, mert a jegyző basáskodik, a főszolgabírónak jó barátja és ez mindent megenged barátjának, a jegyzőnek, ki a községre elviselhetlen terheket ró: ötszobás lakást tart, a kisbíró hétésének használja és a községi bába a szolgálója stb. A bezédői szocialistákról érdekes és jellemző, hogy vezérük *Kulesár Lajos*, midőn Budapesten Várkonyinál fentjártak, 5000 forintot követelt Várkonyitól, bizonyosan alkotmányos költségekre!

Konyáron és Kékesén, hol a leleszi konventnek nagy birtokai vannak — a nép mindenféle munkalatot megtagadott, sőt a jószágigazgató egyezkedő kísérleteire azt felelték, hogy «akkor is rászédett az ur bennünket, mikor írásban szerződünk, tehát most már — nem állusunk.» Itt az is olaj a tűzre, hogy a gazdatisztek eltöltötték a napraforgó termelését, a miből a nép olajszükségletét fedezte.

Tisza-Szentmártonban a gróf Forgách bérloje, *Moskovics* ellen zudult fel a lakosság, kinek meggyilkolását nyíltan hangoztatják.

Különben népünk magatartása valamivel tartózkodóbb lett, azt hirtelik, hogy még nincs itt az ideje a felkelésnek, majd május 10-éig várják, hogy kié lesz az idei termés.

Szocialistáink szervezetéről annyit sikerült megtudnunk, hogy az elnökön kívül bírák és kisbírák vannak. A tiszta-szentmártoni szocialista bíró egy elvtársat 20 forintig büntetett, egy másikat pedig egy napi fogságra ítélte, és jellemző, hogy az elítéltek az ítélet ellen, habár ez jogukban állott, az elnök által

neki, ezekre is hűségesen válaszol. De azt hiszik nyájas olvasóim, hogy a mit ő nekem összebeszél, az igaz? Dehogy. Akad ugyan egy-két igaz is fontoskodó mondásai között, a mit véletlenül eltalál; de legtöbbször téved.

Az alvó médium a hozzá intézett kérdésekre válaszol. Ez tény. De miket beszél? Ez függ első sorban a hozzá intézett kérdésektől, másodsorban pedig a médium műveltségi fokozatától.

Mikor ugyanis kérdést intézek a médiumhoz, példának okáért: mit csinál most X. Y. Párisban? Erre elképzeli egy nagy várost, ha ugyan tudja, hogy Páris Franciaország fővárosa.

Látja is azt, de nem szemeivel, hanem agyvelejével, szóval *illuzionál*. Hallja a nagy világváros zaját, de nem füleivel, hanem ugyanez agyvelejével, szóval *hallucinál*. Elképzeli az ott nyüzsgő embereket, látja a siető, rohanó alakokat, észreveszi a csillogó kirakatokat, érzi a mellette elsiető hölgyek parfümjének szagát. stb. Mindezt tényleg megteszi a médium. Lát, hall, érez, szagol stb. stb.; és mindezt elvégzi agyvelejével, képzelőtehetségével, de nem *érzékszerveivel*.

És éppen itt van a tévedés, a csalódás kulcsa. Mert aki az agyvelejével és nem az érzéki szerveivel vesz tudomást a külvilág jelenségeiről: az beteg ember. Beteges képzelőtehetsége működik: *hallucinál, vizionál*.

Ez az én nézetem a clairvoyantok szekciájáról!

Méta.

összehívandó nagygyűléshez nem főlebbeztek, hanem az első a 20 frtot befizette, az utóbbi pedig *egynapi fogházbüntetését a bírónak ezen célra kiírtett éléskamarájában szabályszerint eltöltötte!*

Mindenesetre óhajtható lenne, ha *Darányi* földművelési miniszter ur azzal a felkinált *bátorsággal*, mit a szabolcsi földbirtokosoknak oly készségesen felajánlani szives volt, pár napra, vagy pláne éjjelre ide jönne *Döghébe*, vagy *Tisza-Szent-Mártonba helyszíni tapasztalatokra*, hadd látna és hallaná, hogy mi lett a szelid, jóra való magyar parasztból, és hová lett lelkéből a törvény és fennálló rend s főként az uriosztály iránti tisztelet.

Ha látna s hallaná, hogy 10—15 esztendő régi belső cselédek, kiknek minden fajtája a földesur kenyerén nőtt fel és a kiknek vérükbe ment már a kenyéradó iránti hűség, — mint mondják fel egymásután és hagyják oda a könnyű szolgálatot és miként vallják magukat dőlőfős daczossággal szocialistáknak és miként találnak abban virtust, hogy többé kalapot sem billentenek volt uroknak, majd módjában lenne hallani éjszakánként, a mint bekiáltják ablakán: *Nem sokáig élsz a nyakunkon, hé!* Aztán meghallgatná bizonyára annak a jékei földbirtokosnak is a panaszát, a ki ellen a községbeli szocialistákat éppen az a hetyke legény vezeti, a kit mint katonát hosszas és költséges utánjárással a várfogságból kimentett.

Hogy a katonai megszállások miatt mekkora az ingerültség, bizonyítja, hogy ma itt *Angyalosi Pál* főszolgabíró a Papp községből bejött szocialista alelnök a szolgabírói hivatalban megtámadta, *szidalmazta* és tettelegességre vete-medik, ha a személyzet le nem fogja. A főszolgabíró átkísértette a járásbíróshoz. Követelése az volt, hogy házából a beszállásolt katonát vigyék el.

A harc.

Kis-Várda, febr. 14.

A szocialisták megtámadták a községet. *Torlaszokat emeltek vagy védett helyekre húzódtak s onnan intéztek támadásaikat a csendőrség ellen*, mely a váratlan ostrommal szemben tehetetlenül állt.

Mándokon is megkezdődött a harc. Egy közhuszár az utcán átvágta egy szocialista kezét s ez elég volt, hogy a szenvedély kitörjön. Hozzájárult a szenvedély kitöréséhez az is, hogy a csendőrség által a napokban megsebesített asszony meghalt. Ezen halálhírral és egy másik asszony megsebesítésével izgattak a vezérek s az izgatás eredménye közvetlen volt. *A nép torlaszokat emel s azok mögül lövöldöz revolverekből, melyeket a napokban százával vásároltak.*

Czigánd, febr. 14.

A nép ma reggel a katonaság láttára félreverte a harangokat. Ez volt a sorakozás jele. A szocialisták elhagyták házaikat és a templom körül elterülő tere gyülekeztek. Férfi, asszony, gyermek vegyest sorakoztak. Mikor már nagy tömeg verődött össze, megrohanták az iskola udvarában fölállított katonaságot, mely szuronyt szegezve várta a rohamot.

A szurony nem félemlítette meg a támadókat, egyre közelebb ért a katonasághoz. Néhány pillanat még s a nép kicsavarja a katona kezéből a fegyvert.

A parancsnoknak tüzet kellett vezényelnie. A sortüz eldőrdült s *huszonhét ember súlyosan megsebesülve esett össze. Egy ember szárnyat halt.*

Nyiregyháza, febr. 14.

Nálunk is veszedelmesebb mérveket öltött már a szocialista mozgalom. Az agitátorok a cselekvés

terére léptek s hogy mozgalmukat biztosítsák, mindenekelést anyagi eszközöket gyűjtének. A szegény nép utolsó krajezártját is kicsikarják s a nép utolsó krajezártjával lelkét is odaadja.

Üssük agyon a földesurakat, verjük agyon a zsidókat, üssük el papot, tanítót! Ezek a jelszavai a népnek. Ha a katonaság közbelépése megakadályozni nem tudja, úgy minden pillanatban megtörténhetik, hogy a nép jelszavait meg fogja valósítani. A közbiztonság ma már csak mesébe illő dolog minálunk.

A nyiregyházi rendőrkapitány a napokban fogott el a szomszédos községekben négy szocialista főkolompot. A vezetők nélkül maradt szocialisták erre fölfegyverkezve százával jöttek Nyiregyházára s követelték vezéreik szabadonbocsátását.

Nyircsaholón is elfogták a szocialista vezéreket, de a szocialisták fenyegető föllépésére a bíró kénytelen volt a kolompokat elbocsátani.

Kassáról megint egy zászlóalj gyalogság indult Szabolcs vármegyébe.

Kassa, febr. 14.

Zemplén vármegyében a szociális anarchia szombat óta óriási mértékben tört ki. A lelketlen izgatók által felbujtott nép eddig csak kért és követelt, most azonban kitört belőle a fékevesztett indulat s *már embervérre szomjaz*. Nem elégszik meg, ha okos tanácsossal megígérik neki, hogy kívánsága részben teljesítve lesz, a szocialista tanok megméltelyezték szívét, esztét.

Forrong a nép! Nem irtózik most már a legvadabb eszközöktől sem, gyilkot ragad kezébe s örömet leli abban, ha azoknak, kik jóakaratu tanácsossal szolgálnak neki, egyiket-másikat legyilkolhatja.

Szombat óta valóságos forradalom ütött ki Zemplénben. Most már okvetlenül szükség van arra, hogy az anarchia által elvakított népet a katonaság sortüze s a puskák ropogása térítse észre. S ha a kedélyek nem csillapodnak, ez meg is fog történni.

Molnár zempléni főispánnak Fabini Lajos kassai hadtestparancsnokhoz intézett távirata a maga borzalmasságában festette le azt a képet, a melyet a nép dühe ott előidézett. A tegnapi napon két ízben kértek Kassáról a lázadás megfékezésére katonaságot. Kora reggel három óraker külön vonaton indult utnak a 34. gyalogezred első százada *Schürger* őrnagy vezetése mellett *Király-Helmecze*re. Ez azonban úgy látszik kevésnek bizonyult, mert a délután folyamán a *Király-Helmecze* szomszédos *Perbenyik* községbe is kértek katonaságot, világosan jelezve lévén a táviratban, hogy *Vidovich* szolgabíró a lázadók legyilkolták. Kassáról rögtön utnak indult oda *Appel* alvezéres vezetése mellett házi ezredünk harmadik számú százada. Hogy a lázadás hová fog még fejlődni, ha a fegyverek dőreje sem tudja azt lecsillapítani, csak Isten a megmondhatója!

A bodrogközi járásban is újra kiütött a forradalom. *Kis-Turkányon* véresre verték a szocialista-ellenes bíró. *Kiskövesd, Agárd* és *Czigánd* községekben a parasztlak nyíltan hirdetik, hogy nemsokára föllázadnak és kegyetlenül vért fognak ontani.

A megye közigazgatási bizottsága Molnár István főispán elnöklété alatt ülést tartott s elhatározta, hogy a kormányt jölszólítja a statárium kihirdetésére.

Zombor, február 15.

Szántóva, bács-bodrogvármegyei községben szintén fölütötte fejét a szocializmus. Most van az adófizetés ideje, s a község lakóit valaki felbujtotta, hogy ne fizessenek adót, mert úgysem fog keletni adót fizetni, majd csinálnak a szocialisták a királylyal új törvényt. Eddig az urak parancsoltak, most majd a nép parancsol. S a lakosság lépve

ment, vonakodik az adót fizetni, hanem lázong, a korecsmákban tanyázik, a hol egymást izgatja. A szocializmus terjed már a felvidéken is a tót nép között, a hol a nép eddig szó nélkül, hűségesen követte elüljáróit, papjait s engedelmeskedett a törvénynek.

Ungvár, febr. 15.

Ubrezs, ung-vármegyei községből kapunk hírt, a hol a nép megtámadta papját, szidalmazta és leköpködté. Végül felekezeti külsőséggel fenyegetőzt az eddig vallásos nép. Kenyértörésre a dolog az egyházi számadások elkészítése és felülvizsgálása, meg a harangozó-választás alkalmával került. A nép egy része visszaéléssel vádolta papját, természetesen egészen ártatlanul, s a harangozó-választás után, mert a többség mégis a plébános jelöltjét választotta meg, kitört a vihar. Gyalázatos szidalmakkal illették a papot, fenyegették, köpködték s zugva, háborogva vonultak a korecsmába, a hol azonnal vádiratot irtak plébánosuk ellen a püspökhöz, s el is küldötték azonnal a postán.

Nyiregyháza, febr. 15.

Szabolcsvármegye Rohod községéből ma örvenetes hírt is kaptunk. A község szocialistái tegnap g. ülést tartottak s elnökük azt az indítvány tette, hogy Uray Etelka báróné négyszáz holdnyi birtokát azonnal osszák fel egymás között, az elöljáróságot pedig kergessék el a faluból. A békességes polgárok az indítványt felháborodással utasították vissza s éles szóváltás után az elnököt megverték, kilökték a gyűlés terméből s ekkor azután csendben, nyugalomban törvényt hoztak maguknak: «Csak jogos követelésünket akarjuk elérni, nem pedig a másét elrabolni. A ki pedig az elöljáróság bármely tagját bántani merészli, rögtön halál létszen a büntetése». E határozat után békességben szétozlottak s azóta csend és nyugalom van a községben.

Budapest, febr. 15.

A képviselőház holnap, szerdán délelőtt 10 órakor ülést tart, melyen folytatják a vallás- és közoktatásügyi miniszterium költségvetésének tárgyalását. A személyi járandóságok tételéhez egy a kormánypart, mint az ellenzék részéről még többen fognak hozzászólni.

A levantei hajózás. Dániel Ernő báró kereskedelemlügyi miniszter a képviselőház mai ülésén egy törvényjavaslatot nyújtott be a fekete- és a levantei tengeri hajózásról. A javaslat szövege a következő:

Törvényjavaslat

a Magyar Keleti Tengerhajózási Részvénytársasággal kötött szerződés beczikkelyezéséről.

1. §. A Galacz (illetve Constanza) és a keleti kikötők közt fentartandó rendes gőzhajózási összeköttetés iránt a kereskedelemlügyi magyar királyi miniszter által a «Magyar Keleti Tengerhajózási Részvénytársaság»-gal 1898. évi január hó 29-én kötött szerződés a törvényhozás által jóváhagyván, ezen törvény mellékleteként beczikkelyeztetik.

2. §. A jelen törvény kihirdetése napján lép életbe és végrehajtásával a m. kir. kereskedelemlügyi miniszter bizatik meg.

A javaslatához csatolt szerződés értelmében a «Magyar Keleti Tengerhajózási Részvénytársaság» 36 hajójáratot tartozik fentartani Galactól, illetve Konstantinápolytól kiindulól a görög és török kikötők érintésével egészen Alexandriáig és Patzasig. A társaságok saját hajóival kell a járatokat fentartani, s havonta legalább is hármat teljesíteni. A társaság addig, míg a magyar állammal szerződéses viszonyban áll, a kereskedelemlügyi miniszter felügyelete alatt lesz, a ki ezt a felügyeletet egy kiküldött miniszteri biztossal és tengerészeti szakközvegeivel gyakorolja. A szerződés többi része megállapítja még a díjtételeket, a társaság ügykezelési nyelvét, melynek a magyarnak kell lennie. A társaság által alkalmazott egyéneknek lehetőleg magyar állampolgároknak kell lenniök, valamint az elnöknek, az alelnöknek és az igazgatótagok kétharmadának. A rendes hajójáratokon kívül szabad hajózást is folytathat a társaság és tiszta nyereségének 1 százalékát a m.

keres. tengerésztisztek nyugdíjintézetének alapítására, illetve gyarapítására kell fordítani.

A várnai mandátum. A képviselőház állandó igazoló-bizottsága Kubinyi Árpád elnöklete alatt tartott mai ülésében vizsgálat alá vette Rosszival István, Trencsénmegye várnai választókerületében megválasztott képviselő megbízó-levelét. A megbízó-levelét megfellelven a törvény és házszabályok feltételeinek, a bizottság Rosszival Istvánt a kérvényezhetésre megszabott 30 nap fentartásával igazolta, s erre vonatkozó jelentésének a Ház elé terjesztésével jegyzőjét, Psik Lajost bizta meg.

A vitás tengerszem. Mint lengyel lapok jelentik, a vitás tengerszem tulajdonjogának kérdését csak augusztus havában fogják eldönteni. Az ügyre vonatkozó iratokat, okmányokat és térképeket először Tchornicki titkos tanácsoshoz, a gácsországi főtörvényszéki elnökhöz Lembergbe, azután pedig Vértessy törvényszéki elnökhöz, Budapestre fogják küldeni. Juniushban a két választott bíró Bécsben közös tanácskozást tart, azután pedig a kinevezendő felsőbb bírósággal együtt a vitás helyre utaznak helyszini szemle végett.

Marjay Péter orsz. képviselő a következő sorok közlésére kért föl minket:

«Bűnök büntetése.» Egyik kormányparti ujság f. hó 15-iki számában ily czim alatt említi, hogy én e hó 14-iki képviselőházi beszédemben keservesen panaszkodtam affelől, hogy a szocializmus terjed s már a «Földmivelő» szennylap engem is megtámadott s folytatólag — leplezetten bár — azt akarja elhitetni a világgal, hogy a szocializmus dühöngése annak a bűnök büntetése, hogy bizonyos oldalról támadatott a kormány és hatóságok tekintélye, vagyis jól magyarul: az ellenzék oka minden bajnak, ezt másik kormány-szócsó — jobban mondva, duma — nyíltan is hirdeti.

Bár logikus ember az eféle elmefuttatást komolyan nem veheti, mégis vissza kell utasitanunk még az árnyékát is minden ilyes állításoknak. Ki ingatta meg a hatósági közegek jó részének tekintélyét? Mindenki tudja. Nem más tépte le homlokukról, maguk tépték le a babért! Féktelen kortesviselkedésükkel, pártoskodó eljárásukkal, az ellenzék adáz üldözésével s a néppel szemben tanusított lenéző magatartással bizony ok maguk fosztották meg magukat, állásukat a kellő tekintélytől. Ki tett nagyobb ígéretekkel a választások idején? No hát a kormányparti jelölt és kortese szórta, telemarokkal szórta az ígéretekkel és mitsem váltott be belőle, csak néhány forintot juttatott a szavazók markába; az meg már régen elfogyott, többet vár, ha nem kap, erőszakkal követeli!

Kinek uralma és rendszere alatt romlottak meg a közviszonyok, szegényedett el a nép, adósodott el a magyar föld? Kinek rendszere alatt romlottak meg az erkölcsök? Nos hát a Tisza és ezt követő Bánffy-uralom és rendszer alatt!

Ez ellenében gyöngé volna az ellenzék s minden jók munkája az erkölcsnemesítés terén. A nép igazai, jogai ezek miatt többé nem voltak megóvhatók s ily állapotokhoz járulván az anyagi nyomor, tüzes üszök gyanánt pedig a lázítók aknamunkája, az eredmény csak az lehetett, a mit látunk.

Mi csak rámutatunk a szomorú eredményre, de bátran és főlemelt fővel, minden félelem nélkül, mert meg vagyunk győződve, hogy a bűnök büntetése előbb-utóbb az igazi bűnös fejére száll.

Marjay Péter,
országgyűlési képviselő.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, febr. 15.

A közoktatási- és vallásügyi tárca költségvetésének tárgyalására került ma a sor. Az ülésterem már az ülés elején szokatlanul nagy látogatottságot tüntetett föl. Minden pártból nagy számban jelentek meg a képviselők, a mi arra engedett következtetni, hogy érdekes ülésre lesz kilátás. A t. Ház tagjai azt hitték, hogy Rohonczy tegnapi nagyhorderejű kijelentéseinek ma folytatása következik, de nem az következett be, hanem — dr. Samuel Lázár szólalt föl a kultusz-tárcahoz. Beszédében az

ország azon vidékei számára sürgetett többi iskolát, melyben sok ama tanulókötelese száma, kik nem járnak iskolába. Azután a tanfelügyelők számára kért nagyobb hatáskört és nagyobb fizetést, mely kijelentés után a kultuszminiszter iránti bizalmának adott kifejezést.

E bevezető felszólalás után dr. Wlassics Gyula kultuszminiszter kért szót, kollegáitól eltérően, kik eddig mindig csak a vita végén szólaltak föl. Ő tanügyi programjának exozéját szolgáltatva. Kerülve minden irázist, csak pusztán a keresztülvitt vagy keresztülviendő munkákra és tervekre utalt, melyeket a kisdedóvástól kezdve egész a felső oktatásig a magyar kultúra érdekében szükségesnek tart. Csak beszédének ama részében engedett meg magának bizonyos lendületet, hol a Ház minden oldalának élénk helyeslése mellett kifejtette, hogy Magyarországon a magyar kultúrának kell hódító ultra indulnia. Beszédében foglalkozott a kisdedóvók intézményével, a népiskolák reformjával, a polgári iskolák intézményének sikereivel, a tanítóképzők és internátusok fejlődésével. Rámutatott a középiskolák tantervének reformjára, és itt hangoztatta, hogy ő az egységes középiskola barátja. Az egyetemi oktatás állami rendezésének szükségét hangoztatta. Érdekes volt, a mit a jogi fakultáson a kötelező tudorság megszűntetéséről s a vidéki jogi akadémiáknak az egyetemmel való versenyképességéről mondott. Beszéde befejezésében a magyar képzőművészet érdekében teendő alkotásokról szolt. Így megpendítette egy magyar képzőművészeti akadémiának és a nagy külföldi művészeti centrumokban magyar otthonok létesítésének eszméjét.

A nagy figyelemmel hallgatott beszéd után következett az ülés legérdekesebb része: Hock János nagyszabású beszéde a magyar képzőművészetről. Hock ma a parlamentbe vitte azt az akcióit, melyet a magyar művészet létesítése érdekében megkezdett a «Magyarország» hasábjain. Az ő temperamentumos, lendületes és mindvégig szellemes modorával két óra hosszat kötötte le a Ház érdeklődését egy téma iránt, mely iránt a magyar törvényhozás eddig mindig nagy közönyt tanusított. Nem személyekkel, hanem a rendszerrel foglalkozott. Éles, metsző gunnyal jellemezte azt a szisztémát, mely nálunk évtizedek óta a német kultúra majmolásába kergette a magyar képzőművészetet. Majd párhuzamot vont a német kultúra szellemtelensége s a francia művészet magas szárnyalása között. A magyar faj semmiféle szellemi rokonságban nem áll a némettel, mégis ennek a száraz, pedáns szisztémáját oltották be a mi nemzedékünkbe, a helyett, hogy az életerős, magasröptű francia művészetből meritettünk volna. Meg van róla győződve, hogy a magyar társadalom le fogja magáról rázni a ráoktrojalt német kultúra nyugét és meg fogja teremteni a magyar képzőművészetet.

A beszéd nagy hatást ért el. Minden pártól hosszasan éltették a kitünő szónokot.

Az ő beszéde egy rövid nyilatkozatra készítette Zsilinszky államtitkárt is, ki Hock fölépését a magyar művészetre nézve rendkívül üdvösnek mondotta.

Az ülés végén Zsigárdy a harmadik egyetemnek Pozsonyban való föllállítása érdekében szólalt föl.

Részletes tudósításunk a következő:

Szilágyi Dezső elnök: Megnyitván az ülést, bemutatja a miniszterelnök átiratát, mely szerint a munkástörvényt a király szentesítette s az 1898. II. cz. kihirdetett.

Dániel Ernő báró kereskedelemlügyi miniszter: Benyújt egy törvényjavaslatot a magyar keleti tengerhajózási részvénytársasággal kötött szerződés beczikkelyezéséről, továbbá jelentését a görbő beszterczei h. é. vasut engedélyezése tárgyában. A törvényjavaslatot a közgazdasági és pénzügyi bizottsághoz, a jelentést pedig a közlekedésügyi bizottsághoz utasítja a Ház.

Következett a vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetésének tárgyalása.

A személyi járandóságok tételénél felszóla Dr. Samuel Lázár: Felszólalásában a közoktatási kérdések közül legfontosabbnak és az országra nézve is legjelentőségtebbnek a népoktatás